

**UCHWAŁA NR XXXI/240/18
RADY MIEJSKIEJ W CZYŻEWIE**

z dnia 29 marca 2018 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018 -2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875¹⁾) art. 179 ust. 2 , w związku z art. 2 i art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U z 2017 r. poz. 697²⁾) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czyżewa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Witold Sienicki

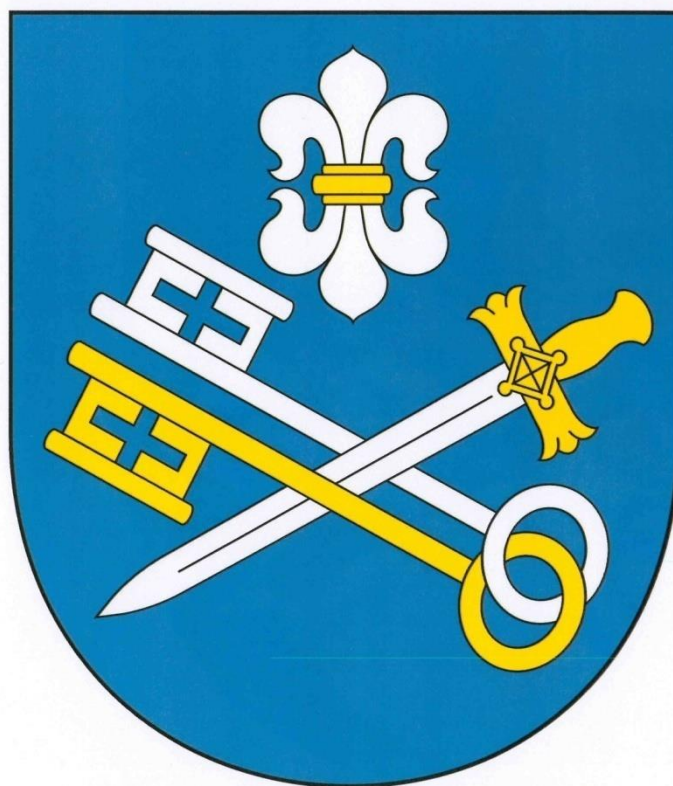
---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 2232 oraz z 2018 r. poz. 130.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2017 r. poz. 1292, 2217, 107 oraz z 2018 r. poz. 416

*Załącznik do Uchwały Nr XXXI/240/18
Rady Miejskiej w Czyżewie
z dnia 29 marca 2018r.*

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
NA LATA 2018-2020**

Czyżew 2018

Spis treści:	Strona
Rozdział I. Wiadomości ogólne.	3
1. Wprowadzenie.	3
2. Podstawy prawne realizacji Programu.	3
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Czyżew.	4
4. Zasoby gminy.	8
5. Analiza SWOT.	8
Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wsparcia Rodziny	9
1. Cele Programu.	9
2. Założenia Programu.	9
3. Zadania Programu.	10
4. Odbiorcy Programu.	11
5. Przewidywane efekty realizacji Programu.	11
6. Realizatorzy Programu.	12
7. Źródła finansowania Programu.	12
8. Monitoring i ewaluacja.	12

Rozdział I. Wiadomości ogólne.

1. Wprowadzenie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Czyżew na lata 2018 -2020 jest strategicznym dokumentem opracowanym w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku. Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku.

Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazuje jemu swój system wartości, tradycje. Ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na dalsze życie, kształtuje osobowość oraz przygotowuje do przyszłych ról społecznych.

Rodzina powinna być najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje – instytucje i służby są zobligowane do wspierania rodziny i podejmowania na jej rzecz określonych działań.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny.

Rodzina dotknięta problemami bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z kryzysowych sytuacji.

Podmiotem realizującym ten cel na poziomie gminy jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżewie.

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny.

Pomoc powinna opierać się na wspomaganiu osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

2. Podstawy prawne realizacji Programu.

Zadania przyjęte do realizacji niniejszego Programu wynikają z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U z 2017 r., poz. 697 ze zm.).

W świetle założeń niniejszej ustawy – pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielona przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego, lokalnego systemu.

Bardzo ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (sąd, pomoc społeczna, szkoła, policja, służba medyczna.

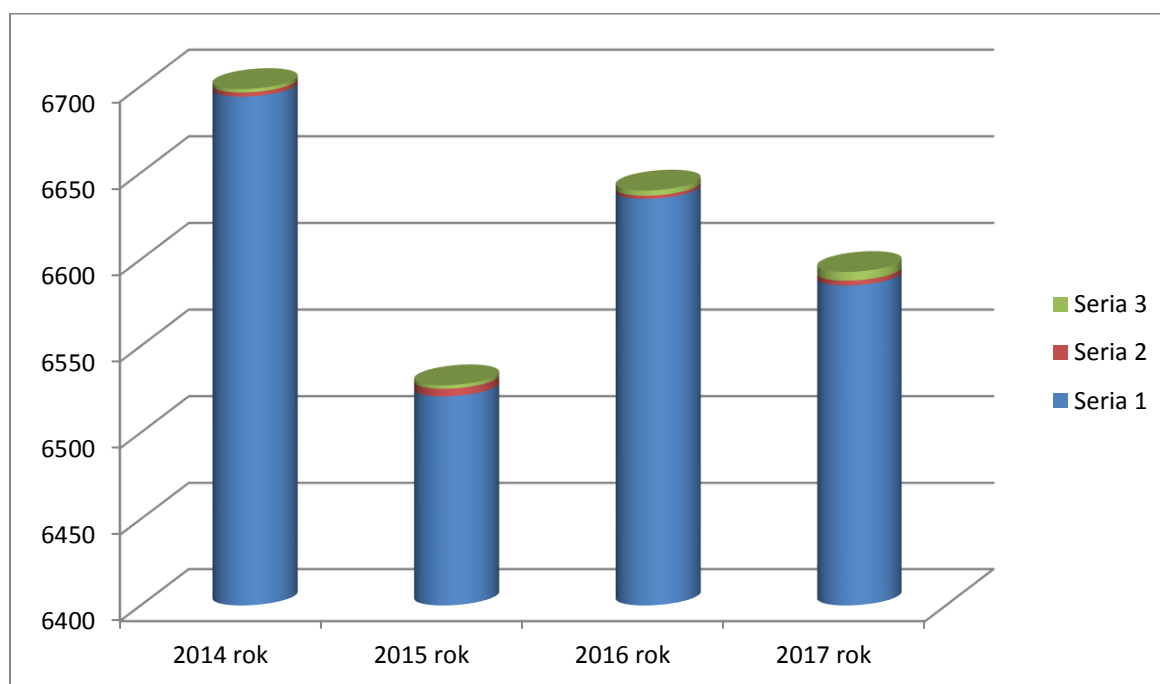
3. Diagnoza sytuacji rodzin w gminie Czyżew.

Gmina Czyżew jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego w powiecie wysokomazowieckim.

Gmina Czyżew składa się z 51 miejscowości (46 sołectw). Na terenie gminy znajdują się 3 szkoły podstawowe, szkoła średnia oraz przedszkole.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. gminę Czyżew zamieszkiwało 6585 mieszkańców.

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Czyżew w latach 2014-2017

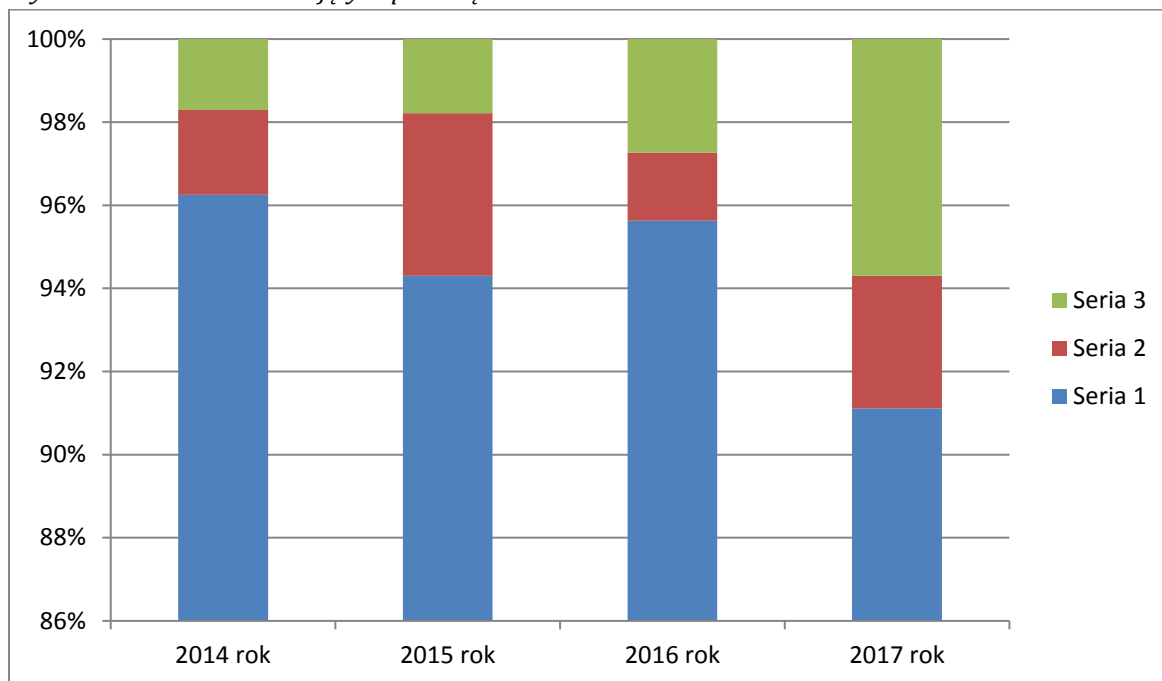
Źródło: Ewidencja ludności

Z powyższego wykresu wynika, iż liczba mieszkańców gminy Czyżew w zasadzie utrzymuje się na zbliżonym poziomie (6671, 6521, 6635 i 6585), jednakże zauważalna jest nieznaczna tendencja spadkowa.

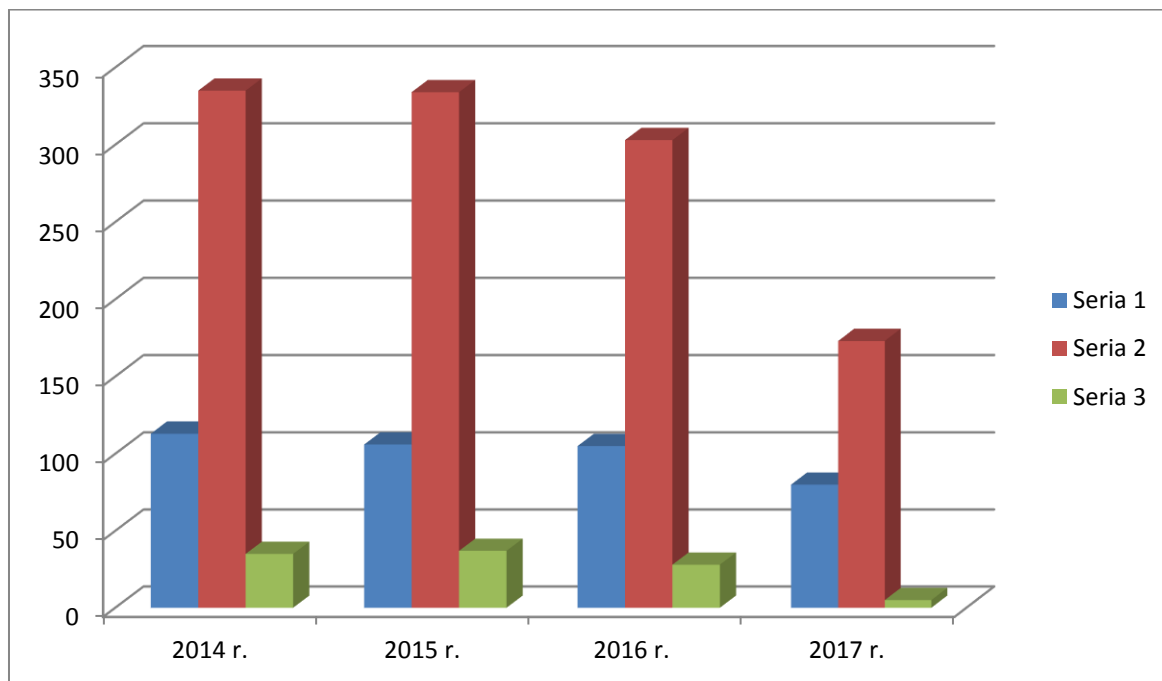
Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonalności rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych została dokonana w oparciu o dane będące w posiadaniu ośrodka pomocy społecznej.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem tutejszego Ośrodka.

Wykres 2 – Liczba rodzin objętych pomocą

Wykres 3. Liczba rodzin objętych pomocą, liczba osób w rodzinach i liczba rodzin z dziećmi.

2014 r. – 113 rodzin,
 2015 r. – 106 rodzin
 2016 r. – 105 rodzin
 2017 r. – 80 rodzin

Z analizy danych zauważa się systematyczny, bardzo znaczący spadek osób i rodzin ubiegających się o wsparcie finansowe z systemu pomocy społecznej. Niewątpliwy wpływ na powyższą sytuację ma wprowadzony ustawowy system wsparcia dla rodzin z dziećmi – Rodzina 500+.

W roku 2017 z Programu „Rodzina 500+” skorzystało 546 rodzin, którym wypłacono 10 222 świadczeń na łączną kwotę – 5 110 723,77 zł.

System pomocy społecznej w 2017 roku obejmował wsparciem 80 rodzin, w których przebywało 173 osoby. W stosunku do ogółu mieszkańców gminy Czyżew osoby korzystające z pomocy społecznej stanowią 2,63 %.

Rodziny z trudnościami opiekuńczymi stanowią ponad 16% wszystkich rodzin objętych wsparciem pomocowym. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowywaniu dzieci łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, przemoc w rodzinie.

Tabela 1.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	52	99
sieroctwo	0	0
bezdomność	1	1
potrzeba ochrony macierzyństwa	8	36
w tym: wielodzietność	4	25
bezrobocie	31	65
niepełnosprawność	41	88
długotrwała lub ciężka choroba	55	110
bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	13	32
w tym: rodziny niepełne	8	18
rodziny wielodzietne	2	10
przemoc w rodzinie	1	
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
alkoholizm	14	25
narkomania	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	
zdarzenie losowe	2	3
sytuacja kryzysowa	0	0
klęska	0	0

Tabela 2

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny ogółem	80	178
o liczbie osób		
1	38	38
2	19	38
3	8	24
4	6	24
5	4	20
6 i więcej	5	34

w tym: rodziny z dziećmi - Ogółem	15	65
0 liczbie dzieci		
1	4	12
2	5	20
3	5	26
4	0	0
5	1	7
6	0	0
7 i więcej	0	0

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci - podejmowane są czynności prawne polegające na umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, o czym decyduje sąd rodzinny. Postanowienia sądu są wykonywane głównie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które zapewnia dziecku opiekę poprzez znalezienie odpowiednio przygotowanej rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem jego po raz pierwszy pieczy zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej ponosi wydatki w wysokości:

- a) 10% wydatków na opiekę i wychowywanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- c) 50% wydatków na opiekę i wychowywanie dziecka w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wysokiem Mazowieckiem wynika, iż z terenu gminy Czyżew w 2017 r. było umieszczonych 15 dzieci, z czego:

- a) w spokrewnionych rodzinach zastępczych – 3 dzieci,
- b) w niezawodowej rodzinie zastępczej – 2 dzieci,
- c) w zawodowej rodzinie zastępczej – 6 dzieci,
- d) w placówce opiekuńczo-wychowawczej – 4 dzieci,

W ramach obowiązków wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Gmina ponosi koszty związane z opieką i wychowywaniem dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Jak kształtowały się wydatki w poszczególnych latach przedstawia tabela nr 2.

Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
22 384,12 zł	61 286,00 zł	81 484,59 zł

4. Zasoby gminy.

Program wspierania rodziny na lata 2018 – 2020 będzie służył realizacji lokalnej polityki rodzinnej.

Działania na rzecz dziecka i rodziny realizacja instytucje, które przedstawia poniższa tabela.

1.	Urząd Miejski w Czyżewie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dowóz dzieci do szkół. 2. Dowóz dzieci niepełnosprawnych do placówek. 3. Przyznawanie i wypłacanie stypendiów. 4. Realizacja Karty Dużej Rodziny.
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżewie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Praca socjalna na rzecz rodzin. 2. Wsparcie finansowe i rzeczowe. 3. Dożywianie dzieci w szkołach. 4. Aktywizacja społeczno-zawodowa.
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie problemom nadużywania alkoholu. 2. Finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży. 3. Wsparcie psychologiczne. 4. Realizowanie gminnego programu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych.
4.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu zjawiska przemocy w rodzinie.
5.	Placówki oświatowe z terenu gminy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność edukacyjna i wychowawcza. 2. Wsparcie pedagogiczne dla dzieci i rodziców. 3. Realizacja programów edukacyjnych.
6.	Parafie z terenu gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność charytatywna.

Źródło: Opracowanie własne.

Funkcjonujące na terenie gminy Czyżew instytucje wspierają się i pomagają w stworzeniu optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej.

5. Analiza SWOT sytuacji społecznej Gminy Czyżew.

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobry poziom zabezpieczenia w ramach systemu pomocy społecznej i wspierania rodziny (pomoc finansowa, rzeczowa oraz praca socjalna świadczona na rzecz rodzin), ➤ efektywnie działający samorząd, ➤ promowanie gminy przez organizowanie imprez lokalnych, ➤ dobra współpraca z istniejącymi jednostkami organizacyjnymi, ➤ poszerzająca się oferta działań na rzecz	<ul style="list-style-type: none"> ➤ brak systemowego wsparcia rodziny, budowania wzorców pozytywnych zachowań, ➤ niewystarczająca infrastruktura w zakresie wsparcia osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym – brak placówki wsparcia dziennego, niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych i chronionych , ➤ brak wolontariatu, ➤ brak kreatywności i wyuczona postawa

seniorów (spotkania, zajęcia, wycieczki), ➤ wzrost liczby podmiotów gospodarczych rozwijających swoją działalność usługową na terenie gminy.	roszczeniowa osób korzystających lub ubiegających się o pomoc, ➤ ograniczone środki finansowe w budżecie gminnym na tworzenie i utrzymanie nowych etatów w pomocy społecznej.
---	--

Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pozyskiwanie środków unijnych służących rozbudowie infrastruktury gminnej, ➤ dostępność do różnych form edukacji, ➤ rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami, organizacjami i lokalną społecznością, ➤ realizacja wspólnych przedsięwzięć samorządu lokalnego z innymi podmiotami na rzecz rozwoju gminy, ➤ tworzenie nowych miejsc pracy poprzez wykorzystanie szans dla nowych inwestycji. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Częste zmiany ustawowe i brak przejrzystości przepisów prawa, ➤ Niewłaściwa polityka państwa wobec samorządu, ➤ Społeczna akceptacja pracy „na czarno” powodująca korzystanie z systemów wsparcia społecznego, systemu świadczeń rodzinnych i świadczeń z programu „Rodzina 500+”, ➤ Wzrost zadań realizowanych przez pracowników pomocy społecznej, ➤ Wzrost różnego rodzaju uzależnień, ➤ Negatywne postawy wynikające z zaniku lub braku wzorców wychowawczych w rodzinach.

Rozdział II. Cele, założenia i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny.

1. Cele Programu.

Głównym celem Programu jest stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspierania rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Czyżew.

Cele szczegółowe:

1. Budowanie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
2. Wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny.
3. Wspomaganie dziecka w środowisku szkolnym.
4. Podejmowanie działań koordynujących wobec podmiotów zajmujących się rodzinami dysfunkcyjnymi.

2. Założenia Programu.

Głównym założeniem Programu jest stworzenie wielopłaszczyznowego wsparcia rodziny poprzez działania mające służyć:

- a. Wspieraniu potencjału rozwojowego rodziny biologicznej na wczesnym etapie jej funkcjonowania.

- b. Wzmocnieniu systemu gwarantującego prawidłowy proces wychowawczy oraz ochrony dzieci przed nieprzystosowaniem społecznym, marginalizacją i wykluczeniem społecznym.
- c. Poprawie sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacenie oferty edukacyjnej oraz wspieranie uczniów wymagających pomocy.
- d. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa dzieci, młodzieży i rodziny poprzez prowadzenie stosownych działań profilaktycznych, edukacyjnych i wychowawczych w środowisku.
- e. Zapobieganiu powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz skuteczne reagowanie w sytuacjach już zaistniałych poprzez udzielanie wielopłaszczyznowego wsparcia.

3.Zadania Programu.

1.Udzielanie wsparcia i pomocy rodzinie:

- praca socjalna skierowana na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- poradnictwo specjalistyczne,
- wsparcie finansowe i rzeczowe, pomoc w formie dożywiania adresowana głównie dla dzieci, udzielanie stypendiów szkolnych,
- wsparcie asystenta rodziny.

Realizatorzy zadania:

- a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- b) Urząd Miejski,
- c) Placówki Oświatowe

Termin realizacji:

Czas trwania Programu - 2018-2020 r.

Wskaźniki:

- ilość rodzin objętych pomocą w postaci pracy socjalnej, pomocy pieniężnej i rzeczowej,
- ilość dzieci objętych pomocą w formie dożywiania,
- ilość dzieci objętych pomocą w formie stypendiów szkolnych.

2.Współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny.

- a) stała współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, podstawową jednostką realizującą działania w zakresie pieczy zastępczej,

b) współpraca z placówkami oświatowymi, policją, służbą zdrowia, kuratorami sądowymi, GKRPA, gminnym zespołem interdyscyplinarnym, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami.

Realizatorzy zadania:

Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu.

Termin realizacji:

Czas trwania Programu tj. lata 2018-2020

Wskaźniki:

Liczba spotkań, konferencji, szkoleń

3. Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny.

a) udział w programach profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowywanie rodziny.

b) udział w konferencjach, kampaniach promujących wartości rodzinne.

Realizatorzy zadania:

Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu.

Termin realizacji:

Czas trwania Programu tj. lata 2018-2020

Wskaźniki:

Ilość programów, konferencji.

4. Odbiorcy Programu.

Odbiorcami Programu są:

1. Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Dzieci i młodzież pozbawione należytej opieki ze strony rodziny.
3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci.

5. Przewidywane efekty realizacji Programu.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być poprawa sytuacji dziecka i rodziny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej,

zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego wsparcia dla rodziny i dziecka.

Wypracowanie wielopłaszczyznowego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

6. Realizatorzy Programu.

Koordynatorem Programu Wspierania Rodziny na szczeblu lokalnym jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czyżewie przy współpracy z następującymi partnerami:

- Urzędem Miejskim w Czyżewie.
- Posterunkiem Policji w Czyżewie.
- Placówkami oświatowymi.
- Służbą zdrowia.
- Zespołem interdyscyplinarnym.
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.
- Organizacjami pozarządowymi.

7. Źródła finansowania Programu.

Źródłem finansowania Programu będą środki pochodzące z budżetu gminy, budżetu państwa oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł.

8. Monitoring i ewaluacja.

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego Programu we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej będzie przedkładał Radzie Miejskiej do dnia 31 marca sprawozdania merytoryczne i finansowe z realizacji Programu.